MEJDS. 2022; 12:63.

Published online 2022 Jul. **Original Article**

Identifying Effective Components in the Participation of the Physically Disabled People in Sports Activities: A Thematic Analysis

*Farhadi L[1], Sadeghi Boroujerdi S[2], Ghaeeni S[3]

Author Address
1. PhD Student in Marketing and Sports Media, Department of Physical Education and Sports Science, Faculty of Humanities, University of Kurdistan, Kurdistan, Iran;
2. Professor, Department of Sports Management, Department of Physical Education and Sport Sciences, Faculty of Humanities, University of Kurdistan, Kurdistan, Iran;
3. Assistant Professor, Department of Corrective Movements and Sports Pathology, Faculty of Humanities, University of Kurdistan, Kurdistan, Iran.
Corresponding Author's Email: l.farhady@yahoo.com.com

Received: 2022 June 9; **Accepted:** 2022 June 27

Abstract

Background & Objectives: People with physical disabilities are part of the active resources in our society and can prove their competencies in the country's service in various fields. According to the principle of equal opportunity and impartiality, everyone has the right to influence society based on his or her potential and abilities. Sport is one of the activities that can introduce the disabled to society and express their current and future needs and situation. Through sports, people with disabilities can interact with other people with disabilities and have a more significant and prominent presence in society. People with disabilities are often sedentary, so they are more likely to lose the function of a healthy part of their limbs due to inactive limbs; that limb may also be damaged. Therefore, space and facilities should be provided for disabled people to efficiently do their favorite sport. Given that a relatively small number of people with disabilities regularly participate in sports, the reasons for this inequality are a range of individual, social, and environmental factors identified in numerous studies and reports. This study aimed to identify the effective components of participating people with physical disabilities in sports activities.

Methods: The present study was qualitative and exploratory research using content analysis. The study participants were physically and mentally disabled people, experts in this field, and officials from federations and sports delegations. A purposive sampling method was performed to choose the participants for holding interviews that were performed with 14 interviews until theoretical data saturation. The research tool was a semi-structured interview with experts. At this stage, data collection was done by the qualitative data collection method. After the interviews, the effective components in the participation of the physically disabled in sports activities were identified and analyzed through content analysis. The retest reliability of this research is 80%. The reliability of the coding was confirmed because the reliability rate was more than 60%. To analyze the interview data, NVivo software version 10 was used. To identify the research components, data coding was continued until the selective coding stage.

Results: After the interview, the data from the interviews were coded by the thematic analysis method in three stages of creating basic concepts, subtopics, and themes. In the first coding stage, the researcher tries to identify the hidden concepts by reviewing the collected data set. The purpose of creating the basic concepts is to break down the collected data set into the smallest possible conceptual components. The second step is to create subtopics for each research question. The purpose of this stage is to establish a relationship between the themes produced in the stage of basic concepts. In the subtheme creation phase, the code generated in the previous step was rewritten in a new way to make connections between the codes. Subtopics lead to the creation of themes, and all similar codes are grouped. After analyzing the interview data by NVivo ۱۰ software, we obtained the main topics, including the role of media and advertising, facilities and equipment, the role of federations and institutions, coach knowledge, and comprehensive support, the researcher began to draw the network. The extracted themes step was accompanied by the researcher's interpretation and the number of sources and references to each topic in the software. This means that the high number of repetitions of sources and references in each subject will be the researcher's criteria in the selection.

Conclusion: According to the study's results, several factors, including social factors, cultural and economic infrastructure, and lack of equipment and sports facilities in participating people with disabilities in sports activities, have a significant role in the participation of people with disabilities in sports activities. Also, people's attitude to disability in society has led to a lack of enthusiasm and participation in sports activities. The existence of many economic problems, lack of support from sports federations for the disabled, and inability to purchase sports equipment and provide facilities add to the scope of these problems.

Keywords: People with physical disabilities, Attracting people with disabilities, Participation of people with disabilities, Sponsor, Advertising.

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-06-23]

Copyright © 2022, MEJDS. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

مجله مطالعات ناتوانی ۱۴۰۱؛ (۱۲):۶۳.

انتشار برخط تیر ۱۴۰۱ مقاله پژوهشی اصیل

شناسایی مؤلفه‌های مؤثر بر مشارکت معلولان جسمی‌حرکتی در فعالیت‌های ورزشی: تحلیل مضمونی

*لیلا فرهادی[۱]، سعید صادقی بروجردی[۲]، سعید قایینی[۳]

توضیحات نویسندگان

۱. دانشجوی دکتری، مدیریت بازاریابی و رسانهٔ ورزشی، گروه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشکدهٔ علوم انسانی، دانشگاه کردستان، کردستان، ایران؛

۲. استاد، گروه مدیریت ورزشی، گروه تربیت‌بدنی و علوم ورزشی، دانشکدهٔ علوم انسانی، دانشگاه کردستان، کردستان، ایران؛

۳. استادیار، گروه حرکات اصلاحی و آسیب‌شناسی ورزشی، دانشکدهٔ علوم انسانی، دانشگاه کردستان، کردستان، ایران.

***رایانامهٔ نویسندهٔ مسئول:** l.farhady@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۱۹ خرداد ۱۴۰۱؛ **تاریخ پذیرش:** ۶ تیر ۱۴۰۱

چکیده

زمینه و هدف: تعداد نسبتاً کمی از افراد دارای معلولیت به‌طور منظم در ورزش شرکت می‌کنند. دلایل این نابرابری طیفی از عوامل فردی و اجتماعی و محیطی بوده که در مطالعات و گزارش‌های متعددی شناسایی شده است. هدف پژوهش حاضر شناسایی مؤلفه‌های مؤثر بر مشارکت افراد دارای معلولیت جسمی‌حرکتی در فعالیت‌های ورزشی بود.

روش‌بررسی: روش تحقیق از نوع کیفی بود و به‌روش تحلیل مضمونی انجام شد. جامعهٔ مشارکت‌کنندگان را تمامی معلولان جسمی‌حرکتی، کارشناسان و مسئولان سازمان‌ها و هیئت‌های ورزشی و نیز سایر ارگان‌های مرتبط با معلولان تشکیل دادند و افرادی انتخاب شدند که دارای تجربهٔ زیسته در این حوزه بودند. نمونه‌گیری در این تحقیق به‌روش هدفمند و دردسترس انجام شد و نمونه‌گیری تا رسیدن به اشباع نظری ادامه پیدا کرد. ابزار گردآوری داده‌ها مصاحبهٔ عمیق بود. تجزیه‌وتحلیل داده‌های مصاحبه با استفاده از تکنیک کدگذاری تا رسیدن به ترسیم شبکهٔ مضامین و نرم‌افزار انویوو نسخهٔ ۱۰ صورت گرفت.

یافته‌ها: در این پژوهش استخراج شش مضمون و چهارده زیرمضمون انجام گرفت. تبلیغات، امکانات و تجهیزات برای جذب، حامی مالی، حمایت همه‌جانبه و نقش سازمان‌ها به‌عنوان شش مضمون شناخته شد.

نتیجه‌گیری: باتوجه به نتایج حاصل از پژوهش می‌توان نتیجه‌گیری کرد، عوامل متعددی ازجمله عوامل اجتماعی، زیربنای فرهنگی، اقتصادی و وجودنداشتن تجهیزات و امکانات ورزشی در مشارکت معلولان در فعالیت‌های ورزشی نقش دارد. وجود مشکلات اقتصادی، حمایت‌نکردن سازمان‌های ورزشی از ورزش معلولان و ناتوانی آن‌ها در خرید تجهیزات ورزشی و فراهم‌کردن امکانات بر دامنهٔ این مشکلات می‌افزاید.

کلیدواژه‌ها: افراد با معلولیت جسمی‌حرکتی، جذب افراد با معلولیت، مشارکت افراد دارای معلولیت، حامی مالی، تبلیغات.

حق انتشار محفوظ است © ۱۴۰۱، مجله مطالعات ناتوانی. این یک مقاله با دسترسی آزاد است که تحت مجوز اختیار_غیرتجاری ۴/۰ بین‌المللی (https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.fa) منتشر شده است که به شما اجازه می‌دهد که مواد منتشر شده در این مقاله را با شرط ارجاع مناسب به نسخهٔ اصلی، به‌طور غیرتجاری نسخه‌برداری و توزیع کنید.

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-06-23]

۱ مقدمه

با آشکارترشدن تأثیرات اقتصادی و اجتماعی سبک زندگی بی‌تحرک، تلاش‌هایی در سراسر جهان برای افزایش مشارکت در ورزش بدنی و فعالیت‌های ورزشی در حال انجام است. مهم است این ابتکارات به‌جای زمانی‌که شکاف بین آن‌ها و همسالان غیرمعلولشان از نظر مشارکت در ورزش‌های بدنی افزایش می‌یابد، به ابتکاراتی فراگیر برای افراد با معلولیت تبدیل شود (۱). افراد دارای معلولیت[1] درصورتی‌که فعالیت بدنی را در برنامهٔ روزانهٔ خود قرار دهند، می‌توانند سبک زندگی سالم‌تری را ایجاد کنند. مشارکت در فعالیت بدنی شامل مزایای سلامتی متعددی مانند کاهش یا پیشگیری از بیماری های قلبی‌عروقی، دیابت، کاهش استرس و سلامت جسمی و عاطفی است (۱،۲)؛ البته این مزایا برای جوانان دارای معلولیت نیز عالی است (۳). مشارکت در فعالیت‌های بدنی سازمان‌یافته می‌تواند منجربه مشارکت بیشتر در سایر زمینه‌های زندگی روزمره شود (۴).

افراد دارای معلولیت یکی از گروه‌های اجتماعی آسیب‌پذیر جامعه به‌شمار می‌روند که به‌دلیل وضعیت خاص جسمانی و وضعیت روحی حساس، نیازمند توجه ویژه هستند (۵). معلولیت جسمی‌حرکتی شامل اختلالات سیستم عصبی و ضایعات نخاعی (فلج یک عضو یا یک طرف بدن، فلج دست‌ها و پاها و فلج مغزی) و معلولیت‌های مرتبط با قطع عضو (اندام فوقانی، اندام تحتانی، هر دو یا بخشی از آن‌ها) یا ناموزونی عضو حرکتی (دست‌ها و پاها) است و فرد را دچار محدودیت حرکتی می‌کند (۶). براساس گزارش سازمان جهانی بهداشت در سال ۲۰۱۸ (م.) حدود ۱۵درصد مردم جهان به‌نوعی دچار معلولیت هستند و بین ۱۱۰تا۱۹۰میلیون نفر از افراد بیشتر از پانزده سال مشکلات حرکتی جدی دارند. براساس تعریف این سازمان فرد معلول در ارتباط بین خود و محیط دارای مشکل است. به‌نقل از سازمان بهزیستی کشور در سال ۱۳۹۸ (هـ.ش.) در ایران حدود یک‌میلیون‌وسیصدوپنجاه‌هزار معلول تحت پوشش خدمات بهزیستی قرار دارند که از این تعداد ۴۲درصد معلول جسمی‌حرکتی هستند (به نقل از ۷). متأسفانه میزان مشارکت افراد دارای معلولیت در زمینهٔ ورزش در تمام دنیا ضعیف است. یکی از محدودیت‌های موجود در زمینهٔ مشارکت افراد دارای معلولیت در فعالیت‌های ورزشی، عوامل اجتماعی است. با تغییر نگرش افراد جامعه با استفاده از راهکارهایی مانند افزایش میزان آگاهی دیگران از نیازهای این افراد در ورزش، آگاهی خانواده و آموزش‌وپرورش و سایر مراکز آموزشی، احترام به حقوق افراد دارای معلولیت، ایجاد حس مسئولیت‌پذیری درقبال آنان، ایجاد باور اثرگذاری ورزش در جامعهٔ هدف، تغییر دیدگاه جامعه به معلولیت افراد، مسئولیت اجتماعی درقبال معلولان، بهبود نگرش جامعه به معلولیت، ایجاد انگیزه برای افراد دارای معلولیت و سوق‌دادن افکار عمومی به‌سمت ورزش معلولان و کاهش فقر فرهنگی می‌توان نگرش جامعه را دربارهٔ افراد دارای معلولیت بهبود بخشید (۸). ازطرفی علاوه‌بر محدودیت‌های ایجادشدهٔ اجتماعی برای مشارکت افراد با معلولیت در ورزش، می‌توان از دلایل اساسی مشارکت کم آنان در ورزش را وجودنداشتن اماکن و تأسیسات ورزشی مناسب و ویژهٔ این گروه خاص دانست و رفع این نقایص، کمکی برای به‌وجودآوردن انگیزهٔ ورزش‌کردن در افراد دارای معلولیت است. دست‌اندرکاران می‌توانند ازطریق الگوبرداری از فضاهای ورزشی استاندارد و شناخته‌شده اقدام به ساخت اماکن ورزشی مناسب، ایمن و به تعداد کافی در سراسر کشور کنند تا از این طریق آن‌ها را برای انجام فعالیت‌های ورزشی تشویق کرده و شرایط حضور در مسابقات ورزشی را برایشان فراهم آورند (۹).

در طی سال‌های اخیر اغلب کشورهای جهان به اهمیت مناسب‌بودن فضا و محیط برای حرکت افراد دارای معلولیت پی برده‌اند و درنتیجه اصولی را در طراحی‌های خود مدنظر قرار داده‌اند تا مشارکت این افراد را در تمامی جنبه‌های زندگی ازجمله مشارکت در فعالیت‌های ورزشی توسعه دهند. درواقع، هدف طراحی محیط‌هایی عاری از موانع برای افراد دارای معلولیت است؛ به‌صورتی‌که بتوانند با استقلال و بدون نیاز به کمک دیگران به هر جا که می‌خواهند بروند. ازطرفی افراد دارای معلولیت جسمی‌حرکتی که مجبور به استفاده از صندلی چرخ‌دار، چوب زیر بغل و... هستند، بتوانند همانند دیگر افراد، به‌راحتی تردد کرده و از فضا و امکانات موجود به‌آسانی استفاده کنند؛ بنابراین در طراحی فضاهای موجود باید تدابیری اتخاذ شود که موانع حذف گردد و محیط برای استفادهٔ بهتر و آزادتر این افراد فراهم آید (۱۰).

برخی از تحقیقات انجام‌شده در زمینهٔ ورزش افراد دارای معلولیت، این نکته را بیان می‌کند که کیفیت اماکن ورزشی از موانع و مشکلات این افراد برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی است. هدف مطالعهٔ ویکمن و تورج (۱)، شناسایی و بحث دربارهٔ ساختارهای فرصت برای مشارکت ورزشی در سوئد با بررسی چگونگی شکل‌دهی سیاست‌های ملی، منطقه‌ای و محلی به زیرساخت‌های ورزشی برای افراد با معلولیت و درنتیجه دسترسی آن‌ها به آن بود. نتایج این پژوهش مشخص کرد، درحالی‌که تقریباً همه در مقطعی از زندگی عضو یک باشگاه ورزشی هستند، تعداد نسبتاً کمی از افراد دارای معلولیت به‌طور منظم در ورزش شرکت می‌کنند. این مطلب نشان می‌دهد، نابرابری در فرصت پیگیری یا دسترسی به ورزش وجود دارد. موانعی که افراد دارای معلولیت با آن روبه‌رو هستند شامل بسیاری از حوزه‌های اجتماعی ازجمله زندگی خانوادگی، مدرسه، کار و حداقل ورزش می‌شود؛ حتی اگر حق آن‌ها برای زندگی در جامعه برمبنایی مشابه دیگران در کنوانسیون سازمان ملل متحد[2] دربارهٔ حقوق افراد دارای معلولیت تصریح شده باشد، آن‌ها با تبعیض مواجه می‌شوند و فرصت‌های یکسانی برای مشارکت کامل در جامعه به آنان تعلق نمی‌گیرد (۱). آلبرشت و همکاران در پژوهشی به مقایسهٔ میزان یکپارچگی و مشارکت اجتماعی اعضای دارای معلولیت و بدون معلولیت و تحلیل عوامل فردی و ساختاری مرتبط با مشارکت اجتماعی اعضای دارای معلولیت پرداختند. نتایج تحقیق آن‌ها نشان داد، اعضای دارای معلولیت به همان میزان اعضای بدون معلولیت مشارکت دارند. به‌نظر می‌رسد میزان مشارکت اجتماعی بیشتر به عوامل فردی متکی باشد تا به عوامل ساختاری باشگاه‌های ورزشی (۱۱). ریچاردسون و همکاران در پژوهش خود دریافتند، چهار موضوع بر جذب افراد معلول جسمی‌حرکتی به ورزش تأثیر دارد که

[1]. People With Disabilities

[2]. Convention On The Rights Of Persons With Disabilities

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-06-23]

شامل: تجربهٔ بهبود سلامت، تعارض درک‌شده بین ارزش‌های ورزشگاه و ناتوانی، تأثیر هویت قبلی باشگاه و تجارب ناتوانی روانی‌عاطفی است (۱۲). ویکر و بروئر با بررسی نقش و جایگاه باشگاه‌ها و اماکن ورزشی بر مشارکت معلولان در ورزش نشان دادند، اغلب باشگاه‌هایی که به ورزش معلولان می‌پردازند، به‌طور ویژه برای این هدف طراحی نشده‌اند و این عاملی است که مانع از جذب معلولان در ورزش می‌شود (۱۳). لیموچی و همکاران در پژوهشی عوامل مؤثر بر مشارکت افراد دارای معلولیت در فعالیت‌های ورزشی را بررسی کردند. براساس یافته‌های پژوهش این محققان، شانزده عامل برای مشارکت افراد دارای معلولیت در ورزش شناسایی شد که این عوامل در قالب فرعی شش مقولهٔ اصلی به‌دست آمد. این مقوله‌ها شامل تفکر مدیریتی و برنامه‌ریزی، هماهنگی و ارتباطات بین سازمانی، توسعهٔ زیرساخت‌ها، رسانه و مطبوعات، توسعهٔ منابع انسانی و فرهنگ و آموزش دسته‌بندی بود. باتوجه به یافته‌های پژوهش، به‌نظر می‌رسد توجه به عوامل مذکور موجب گسترش مشارکت افراد دارای معلولیت در ورزش خواهد شد (۸). دکلرک و همکاران، موانع توسعه و گسترش فعالیت بدنی و ورزش را برای افراد دارای ناتوانی حرکتی در باشگاه‌ها و مراکز ورزشی بررسی کردند. این محققان دریافتند، تعداد زیادی از باشگاه‌ها و مراکز ورزشی باوجود نداشتن برنامه‌های خاص ورزش و فعالیت بدنی ویژهٔ افراد دارای معلولیت، افراد دارای معلولیت جسمی را در خود جای می‌دهند. از طرف دیگر منابع مالی، عامل محدودکنندهٔ دیگری بود که در این تحقیق شناسایی شد. زیرساخت‌های دردسترس و دستیابی به تجهیزات مناسب نیازمند منابع مالی درخورتوجهی است. درنهایت، کمبود سرپرستان آموزش‌دیده، مانعی در باشگاه‌ها و مراکز ورزشی است که ورزش و فعالیت بدنی ویژهٔ افراد دارای معلولیت ارائه نمی‌دهند (۱۴).

نتایج تحقیق ویکمن و تورج نشان داد، نگرش منفی و نبود علاقه و اعتمادبه‌نفس در افراد دارای ناتوانی جسمی از عوامل اصلی است که منجربه مشارکت کمتر آن‌ها در ورزش و فعالیت‌های بدنی می‌شود (۱). به‌دلیل شرایط نامساعد در سطوح مختلف، اکثریت این افراد قادر به تحقق پتانسیل‌های خود نیستند و در بیشتر مواقع غیرفعال می‌مانند. افراد دارای معلولیت با خطرات بسیاری برای سلامتی مرتبط با سبک زندگی غیرفعال، روبه‌رو هستند. متأسفانه حتی زمانی که افراد دارای معلولیت می‌خواهند سطح فعالیت بدنی خود را افزایش دهند، اغلب با چالش‌های بسیار بیشتری درمقایسه با جمعیت عمومی مواجه می‌شوند (۱۵). برای هر فرد دارای معلولیت یا مشکل حرکتی، بسیار حیاتی است که تاحدامکان از نظر بدنی فعال باشد. به همین ترتیب، یافتن راه‌هایی برای غلبه بر موانعی که ممکن است هنگام تلاش برای فعال‌شدن بدنی با آن مواجه شود، اهمیت دارد. این موانع می‌تواند شامل: مقرون‌به‌صرفه‌بودن یا دسترسی‌نداشتن، حمل‌ونقل و اطلاعات باشد (۱).

تعداد نسبتاً کمی از افراد دارای معلولیت به‌طور منظم در ورزش شرکت می‌کنند. دلایل این نابرابری شامل طیفی از عوامل فردی و اجتماعی و محیطی می‌شود که در مطالعات و گزارش‌های متعددی شناسایی شده است؛ برای مثال، در میان شرکت‌کنندگان ورزشی، فرصت‌های کمی در طراحی و دسترسی به فعالیت بدنی وجود دارد (۱،۳). همچنین ممکن است همهٔ باشگاه‌های ورزشی کودکان و نوجوانان دارای معلولیت را نپذیرند؛ رهبران فاقد آموزش کافی هستند؛ والدین می‌ترسند فرزندانشان مجروح یا مسخره شوند؛ دسترسی محدود است؛ همچنین ممکن است موانع اقتصادی برای مشارکت وجود داشته باشد (۳)؛ درنتیجه شانس برای ایجاد اعتمادبه‌نفس و جذب افراد دارای معلولیت در ورزش و فعالیت بدنی محدود است (۱). این پدیده در چندین مطالعهٔ بین‌المللی در زمینهٔ ورزش معلولان برجسته شده است (۱۶). این نابرابری ساختاری در سطح تفریحی و نیز در سطح نخبگان مشهود است؛ زیرا افراد دارای معلولیت معمولاً فرصت‌های کمتری برای شرکت در ورزش‌های سازمان‌یافته درمقایسه با افراد غیرمعلول دارند (۱). یکی از مدل‌هایی که می‌توان برای غلبه بر موانع استفاده کرد، مدل به‌اصطلاح توانمندسازی است که آموزش، پشتیبانی و طراحی برنامه را دربرمی‌گیرد (۱۷). در این مدل، آموزش شامل آموزش مربیان و رهبران در رویکردی فراگیر و در نحوهٔ برآوردن نیازهای متنوع یک گروه مختلط می‌شود که به‌عنوان عامل مهمی در ادغام افراد دارای معلولیت شناسایی شده است (۳). حمایت می‌تواند از منابع مختلف و به‌شکل‌های مختلف باشد؛ مانند: حمایت مستقیم از جوانان یا ارائهٔ کمک غیرمستقیم به مربیان و نیز ارائهٔ حمایت دربارهٔ نحوهٔ سازماندهی فعالیت‌ها (۱۷). همچنین حمایت می‌تواند مربوط به تطبیق تجهیزات و فعالیت‌ها برای رفع نیازهای جوانان دارای معلولیت (۳) یا ارائهٔ دانش علمی دربارهٔ ادغام در ورزش باشد (۳). حمایت والدین نیز مهم ذکر شده است (۳،۱۸). مسلماً حضور افراد دارای معلولیت در جامعه و ازطرفی مشارکت آنان در فعالیت‌های ورزشی گام مهمی درجهت فعال‌کردن این افراد در فعالیت‌های اجتماعی است. متأسفانه به‌علت امکانات ناکافی یا نامناسب در اماکن ورزشی این افراد حضور کم‌رنگی در فعالیت‌های ورزشی دارند؛ بنابراین طراحی باشگاه‌های ورزشی اختصاصی ویژهٔ معلولان به‌صورتی‌که بتوانند به‌راحتی و بدون نیاز به کمک دیگران به فعالیت ورزشی بپردازند، نقش بسزایی در ارتقای روحیهٔ افراد با معلولیت دارد؛ به‌گونه‌ای که امکان مشارکت بیشتر این افراد را در فعالیت ورزشی فراهم می‌کند. ازآنجاکه اکثر این افراد به‌دلیل ضعف جسمانی زمان بیشتری را در خانه می‌گذرانند، مشارکت در ورزش به آن‌ها این فرصت را می‌دهد تا از حالت انزوا بیرون آیند و با دیگران ارتباط بیشتری داشته باشند؛ اما فعالیت‌های ورزشی جایگاه مناسبی در بین افراد دارای معلولیت ندارد. ازطرفی امکانات و تجهیزات موجود جواب‌گوی نیازهای آن‌ها نیست؛ بنابراین درجهت رفع این نواقص باید تمهیدات جدی‌تری صورت گیرد. باتوجه به اینکه برطرف‌کردن این موانع و مشکلات باید از اهداف و اولویت‌های مهم‌تر سازمان‌ها و ارگان‌های مختلف ازجمله سازمان ورزش و جوانان و بهزیستی باشد، این تحقیق سعی داشت با تحلیل وضعیت موجود فضاهای ورزشی و چگونگی طراحی و مناسب‌سازی آن‌ها برای افراد دارای معلولیت و کاهش مشکلات موجود و ترفیع هریک از آن‌ها، زمینهٔ مشارکت بیشتر در فعالیت‌های ورزشی را برای این افراد فراهم کند. در راستای موضوعات مذکور، باتوجه به اهمیت باشگاه‌های ورزشی و برخورداری از امکانات مناسب ورزشی به‌عنوان مکان‌های بسیار مهم برای استفادهٔ

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-06-23]

معلولان و شمار رو به افزون معلولان به‌دلیل صنعتی‌شدن جوامع و افزایش جمعیت و متعاقب آن افزایش جمعیت افراد دارای معلولیت، تنوع رشته‌های ورزشی مختلف و نیز نیاز ویژهٔ این افراد به انجام فعالیت جسمانی و حرکتی بیشتر، لازم است روش‌ها و شیوه‌های جدید و آسان‌تری مختص معلولان، طراحی و ابداع شود تا این افراد بتوانند با سهولت بیشتری به انجام فعالیت‌های ورزشی بپردازند؛ بنابراین هدف پژوهش حاضر شناسایی مؤلفه‌های مؤثر در مشارکت افراد دارای معلولیت جسمی‌حرکتی به فعالیت‌های ورزشی بود. محقق با روش کیفی از نوع تحلیل مضمونی اقدام به استخراج شاخص‌های اصلی در زمینهٔ مشارکت افراد دارای معلولیت جسمی‌حرکتی به فعالیت ورزشی کرد.

۲ روش‌بررسی

پژوهش حاضر کیفی و از نوع پژوهش‌های اکتشافی بود که از روش تحلیل مضمون یا تماتیک[1] استفاده شد. جامعهٔ مشارکت‌کنندگان تحقیق را معلولان جسمی و حرکتی، کارشناسان و مسئولان سازمان‌ها و هیئت‌های ورزشی و بهزیستی تشکیل دادند. نمونه‌گیری به‌صورت هدفمند[2] انجام شد که با چهارده مصاحبه، اشباع نظری[3] صورت گرفت. در منابع علمی انجام ۱۲ تا ۱۸ مصاحبه را برای رسیدن به اشباع نظری کافی می‌دانند (۱۹). ابزار تحقیق مصاحبهٔ نیمه‌ساختاریافته[4] با خبرگان بود. در این مرحله گردآوری داده‌ها به‌شیوهٔ جمع‌آوری داده‌های کیفی صورت گرفت که شامل مراحل زیر بود: ۱. انتخاب افراد؛ ۲. تماس و برقراری ارتباط؛ ۳. نمونه‌گیری (به‌صورت هدفمند)؛ ۴. انتخاب رویکرد گردآوری داده‌ها (مطالعهٔ پیشینهٔ تحقیق و اخذ مصاحبه)؛ ۵. چگونگی ثبت داده‌ها (به‌صورت ضبط صدا و یادداشت‌برداری)؛ ۶. حل و فصل دشواری‌ها؛ ۷. نگهداری، تنظیم و تحلیل داده‌ها.

ذکر این نکته حائز اهمیت است که تنظیم فهرستی مقدماتی به‌عنوان سؤالات مصاحبه و ابزار اولیهٔ گردآوری داده‌ها صورت گرفت. سپس به‌منزلهٔ راهنمای مصاحبه، قبل از انجام مصاحبه با هریک از صاحب‌نظران، برای آنان ارسال شد. تدوین سؤالات اولیهٔ مصاحبه باتوجه به پیشینهٔ تحقیق و اهداف مدنظر انجام پذیرفت و در بین اعضای نمونه با توالی متفاوتی ارائه شد و وابسته به شرایط مصاحبه، سؤالات دیگری نیز اضافه گردید. مصاحبه با توصیف ویژگی‌های جمعیت‌شناختی مصاحبه‌شوندگان شروع و سپس سؤالات اصلی پژوهش ارائه شد.در پایان نیز از مصاحبه‌شوندگان با سؤال باز مانند «فکر می‌کنید مطلبی هست که به آن در این حوزه نپرداخته‌اید؟» خاتمه یافت. مدت‌زمان مصاحبه بین ۳۰ الی ۴۵ دقیقه بود. ذکر این نکته ضروری است که به‌منظور ثبت اطلاعات حاصل از مصاحبه‌ها، علاوه‌بر نکته‌برداری، از دستگاه ویژهٔ ضبط صدا[5] نیز استفاده شد. به‌دلیل مسائل اخلاقی، پژوهشگر قبل از شروع هر مصاحبه، برای ضبط مصاحبه از مصاحبه‌شوندگان اجازه گرفت. همچنین تعیین مکان مصاحبه با توافق مصاحبه‌شونده و پژوهشگر بود.

پس از اخذ مصاحبه‌ها، به‌شیوهٔ تحلیل مضمون، مؤلفه‌های مؤثر در مشارکت افراد دارای معلولیت جسمی‌حرکتی به فعالیت‌های ورزشی شناسایی و تحلیل شد. به‌طور کلی تحلیل مضمون به‌دنبال استخراج مضامین و مفاهیم موجود در مصاحبه است و شبکهٔ مضامین که در پایان ساخته می‌شود، ساختاردادن به این مضامین را به‌دنبال دارد. ازآنجاکه نظریه‌های عرصهٔ علوم انسانی و رفتاری، در طول زمان اصلاح‌شدنی و تعدیل‌پذیر هستند، به‌جای واژهٔ روایی و پایایی از واژه‌های دیگر مانند مقبولیت، قابلیت انتقال و تأییدپذیری استفاده شد. مقبولیت[6] به واقعی‌بودن توصیف‌ها و یافته‌های پژوهش اشاره دارد و عبارت است از درجهٔ اعتماد به واقعی‌بودن یافته‌ها برای شرکت‌کنندگان پژوهش و برای زمینه‌ای که این پژوهش در آن انجام شد (۲۰). پیتنی و پارکر (۲۰۰۹)، سه روش را برای افزایش مقبولیت پژوهش کیفی پیشنهاد کردند: منابع دادهٔ متعدد؛ تحلیلگران متعدد؛ روش‌های متعدد (۲۰). در این پژوهش روش تحلیلگران متعدد به‌کار رفت. در این راستا، در روند اخذ مصاحبه و تحلیل داده‌ها از سه دانشجوی مقطع دکتری مدیریت ورزشی مطلع از موضوع تحقیق، یاری گرفته شد. علاوه‌براین، یافته‌های تحقیق در اختیار سه تن از مشارکت‌کنندگان قرار گرفت و نظرات تکمیلی آنان نیز اعمال شد. قابلیت انتقال[7] نتایج پژوهش، بیانگر تعمیم‌پذیری نتایج حاصل به سایر گروه‌ها و محیط‌های مشابه است. هرچند پیتنی و پارکر (۲۰۰۹) اعتقاد داشتند این امر خارج از توانایی پژوهشگر کیفی است، می‌توان با استخراج و ارائهٔ حداکثری یافته‌ها (تا جایی که ممکن باشد) تاحدودی این بخش از روایی تحقیق را نیز تأمین کرد (۲۰). در این پژوهش با مرور متعدد مصاحبه‌ها و استخراج حداکثری و غیرتکراری مطالب سعی بر اجرای این توصیه شد. قابلیت تأییدپذیری[8] نتایج پژوهش کیفی هنگامی تحقق می‌یابد که سایر محققان بتوانند به‌روشنی مسیر تحقیق و اقدامات انجام‌شده توسط محقق را دنبال کنند. در همین رابطه استومل و ویلز (۲۰۰۴) بیان کردند، هدف بررسی تأییدپذیری، مشخص‌کردن این است که آیا دو محقق (یا بیشتر)، می‌توانند بر تصمیم‌هایی که در طول مطالعه اخذ کرده‌اند، به توافق برسند؛ تصمیماتی دربارهٔ اینکه چه داده‌هایی جمع‌آوری شده، چگونه تفسیر شده‌اند و کاربردها یا ارتباط یافته‌های مطالعه در عمل چیست. به‌منظور تأییدپذیری، پژوهشگر می‌تواند یادداشت‌ها و مصاحبه‌ها را ثبت و ضبط کند و نیز تمام روند پژوهش و مسیر تصمیمات خود در طی پژوهش را در گزارش بیان نماید (۲۱) که این پژوهش سعی بر انجام حداکثری این موضوعات داشت. همچنین در تحقیق حاضر از پایایی بازآزمون[9] برای محاسبهٔ پایایی مصاحبه‌های انجام‌گرفته، استفاده شد. به همین منظور پس از چهل روز از کدگذاری هر مصاحبه، محقق دوباره برای کدگذاری داده‌ها اقدام کرد. چند مصاحبه به‌عنوان نمونه در بازهٔ زمانی چهل روز کدگذاری

1. Thematic Analysis
2. Purposive Sampling
3. Theorical Saturation
4. Semi-Structured
5. Voice Recording
6. Credibility
7. Transferability
8. Dependability
9. Test – Retest

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-06-23]

مجدد شد. پایایی بازآزمون این تحقیق برابر ۸۰درصد بود. باتوجه به اینکه میزان پایایی بیشتر از ۶۰درصد به‌دست آمد، قابلیت اعتماد کدگذاری‌ها تأیید می‌شود (۲۲).

به‌منظور تحلیل داده‌های مصاحبه از نرم‌افزار ان‌ویوو نسخهٔ ۱۰ استفاده شد. باتوجه به مبنای نظری پژوهش‌های کیفی، هم‌زمان با انجام مصاحبه تحلیل و کدگذاری داده‌ها نیز انجام گرفت؛ به‌طوری‌که تحلیل هر مصاحبه به‌همراه یافته‌های قبلی، به‌عنوان راهنمای مصاحبه و معیاری برای انتخاب نمونه‌های بعدی بود. برای شناسایی مؤلفه‌های تحقیق، کدگذاری داده‌ها تا مرحلهٔ کدگذاری گزینشی ادامه یافت. بدین‌ترتیب که ابتدا کدهای پایه و به‌دنبال آن کدگذاری سازمان‌دهنده و سپس تدوین گزارش انجام شد.

۳ یافته‌ها

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و توزیع فراوانی صاحب‌نظران و متخصصان حاضر در تحقیق در جدول ۱ ارائه شده است.

پس از مصاحبه کدگذاری داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها به‌روش تحلیل مضمونی طی سه مرحلهٔ ایجاد مفاهیم اولیه، زیرمضمون‌ها و مضمون‌ها انجام شد. در نخستین مرحلهٔ کدگذاری پژوهشگر با مرور مجموعهٔ داده‌های گردآوری‌شده تلاش کرد مفاهیم مستتر در آن را باز شناسد. هدف از ایجاد مفاهیم اولیه، تجزیهٔ مجموعهٔ داده‌های گردآوری‌شده به کوچک‌ترین اجزای مفهومی ممکن است. دومین مرحله در روش تحلیل مضمونی، ایجاد زیرمضمون‌ها برای هر سؤال تحقیق بود. هدف از این مرحله برقراری رابطه بین طبقه‌های تولیدشده در مرحلهٔ مفاهیم اولیه است. در مرحلهٔ ایجاد زیرمضمون‌ها، کدهای تولیدشده در گام قبلی، به‌روشی جدید و با هدف ایجاد ارتباط میان کدها بازنویسی شدند. زیرمضمون‌ها منجربه ایجاد مضمون‌ها شد و تمامی کدهای مشابه در گروه خاص خود قرار گرفتند.

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی و توزیع فراوانی نمونهٔ تحقیق

جنسیت	مدرک تحصیلی	علت معلولیت	رشتهٔ ورزشی	سابقهٔ ورزشی (سال)
زن	سیکل	مادرزاد	پرتاب وزنه	۱۴
زن	لیسانس	مادرزاد	تنیس و وزنه‌برداری	۳
زن	لیسانس	بر اثر سرطان استخوان، قطع عضو	وزنه‌برداری	۳
زن	کارشناسی‌ارشد	بر اثر تصادف در هفت‌سالگی	پرتاب دیسک و وزنه‌برداری	۱۵
زن	لیسانس	بر اثر بیماری و جراحی	وزنه‌برداری	۳
زن	لیسانس	مادرزاد	پرتاب دیسک	۱۶
مرد	دیپلم	تصادف در ۲۱سالگی	پرتاب وزنه	۱۱
مرد	لیسانس	مادرزاد	وزنه‌برداری	۱۰
مرد	دیپلم	مادرزاد	وزنه‌برداری	۱۳
مرد	دیپلم	تصادف با ماشین	والیبال نشسته	۱۳
مرد	لیسانس	تصادف	فوتبال	۱۲
مرد	کارشناسی‌ارشد	مادرزاد	وزنه‌برداری	۲۰
زن	دکتری	تصادف	والیبال	۱۲
مرد	لیسانس	مادرزاد	وزنه‌برداری	۱۱

جدول ۲. روند کدگذاری مصاحبه‌ها و رسیدن به مضامین اصلی

مفاهیم اولیه	زیرمضمون	مضمون اصلی
تبلیغات مجموعهٔ ورزشی مخصوص افراد دارای معلولیت فضای مناسب سالن چندمنظورهٔ هیئت معلولان و جانبازان امکانات و وسیله‌های ورزشی ویژهٔ افراد دارای معلولیت امکانات و فضای مناسب	ایجاد امکانات ویژهٔ افراد دارای معلولیت	نقش رسانه و تبلیغات گسترده حمایت همه‌جانبه
تبلیغات بازاریابی ابزارهای تبلیغاتی	تبلیغات کارآمد و گسترده	
حمایت مسئولان توجه کافی درنظرگرفتن نیازها و خواسته‌ها	رسیدگی و حمایت	
سرویس مناسب امور خدماتی و رفاهی مطلوب رسیدگی مطلوب	سرویس‌دهی مناسب برای افراد دارای معلولیت	
حمایت همهٔ دستگاه‌ها حمایت خانواده حمایت‌های بهزیستی حمایت مسئولان	حمایت	حمایت از معلولان در همهٔ عرصه‌ها (اقتصادی، آموزشی، اجتماعی)

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-06-23]

		حمایت مالی حمایت رسانه‌های ملی حمایت توسط مسئولان سازمان حمایت بنگاه‌های اقتصادی حمایت اسپانسرها
	آموزش و هزینه	تخصیص بودجه برای هزینه‌های اردوها تأمین هزینه‌های اولیه نیاز به آموزش و فرهنگ‌سازی
	اقدامات کمکی	طرح استعدادیابی رعایت تساوی حقوق در اختیار قراردادن اماکن ورزشی رایگان توانمندسازی افراد دارای معلولیت ایجاد روحیه آماده‌سازی محیط برای استفادهٔ افراد دارای معلولیت
نقش سازمان‌ها و نهادی مرتبط با ورزش افراد دارای معلولیت	دسترسی‌نداشتن و مشکلات	نداشتن مربی خوب کارآمد فقدان رشته‌های متعدد برای فعالیت نبود مربی نبود بهداشت نبود انگیزه نبود امنیت مشکل مادی
	حمایت‌نکردن مسئولان	نداشتن مربی خوب کارآمد فقدان رشته‌های مختلف نبود مربی با دانش نبود بهداشت فقدان انگیزهٔ کافی مشکل مادی بی‌توجهی مسئولان بهزیستی بی‌توجهی به روحیهٔ افراد دارای معلولیت
	وجودنداشتن امکانات مطلوب	نداشتن سرویس رفت‌وآمد نداشتن سرویس بهداشتی مخصوص معلولان نداشتن رختکن نداشتن پارکینگ نبود وسایل سرمایشی نبود باشگاه اختصاصی کمبود وسایل ورزشی کمبود فضای ورزشی معلولان نبود حمایت زمان مصدومیت و آسیب معلولان استانداردنبودن زمین
دانش و تحصیلات تخصصی مربیان	فقدان تخصص و دانش کمیت ناکافی و کیفیت‌نداشتن مربیان	نداشتن مربی متخصص نبود مربی ورزشی نداشتن دانش کافی تعداد اندک مربیان
حمایت عاطفی	کم‌بودن میزان تعامل با معلولان شناخت بیشتر نیازهای روان‌شناختی افراد دارای معلولیت	ارتباط عاطفی مربی با شاگردان احساس ترحم‌نکردن به معلولان درنظرگرفتن روحیات افراد دارای معلولیت

پس از تجزیه‌وتحلیل داده‌های مصاحبه در نرم‌افزار ان‌ویوو و رسیدن به مضمون‌های اصلی، محقق اقدام به ترسیم شبکهٔ مضامین استخراجی کرد که در شکل ۱ مشاهده می‌شود. آنچه شبکهٔ مضامین عرضه می‌کند نقشه‌ای از مضمون‌های مهم‌تر تحقیق است. شبکهٔ مضامین تحقیق، باتوجه به متن مصاحبه‌ها و تجزیه‌وتحلیل خود محقق در نرم‌افزار نشان داده می‌شود و به‌عنوان راهنمای محقق در گزینش مضمون‌های اصلی عمل می‌کند. لازم به ذکر است ترسیم شبکهٔ مضامین یکی از روش‌های تجزیه‌وتحلیل در روش تحلیل مضمونی است و این مرحله با تفسیر محقق و تعداد منابع و ارجاعات به هر مضمون در نرم‌افزار همراه است؛ بدین‌معناکه تعداد تکرار زیاد منابع و ارجاعات زیاد در هر مضمون به‌عنوان ملاک محقق در انتخاب خواهد بود.

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-06-23]

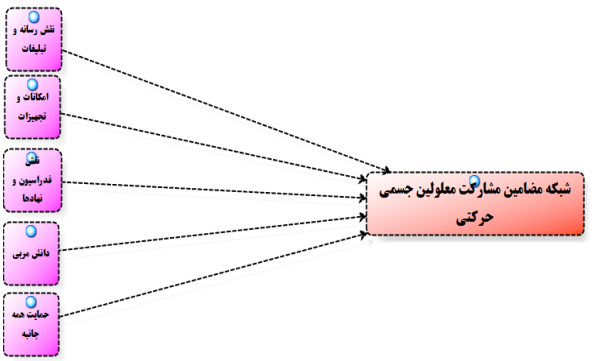

شکل ۱. شبکهٔ مضامین استخراجی

۴ بحث

در مقابله با چالش‌های سبک زندگی بی‌تحرک و غیرفعال، امروزه توجه زیادی به فعالیت‌های جسمانی در ابعاد فیزیولوژیک و روان‌شناختی مرتبط با مشارکت منظم در فعالیت جسمانی شده است. شواهد نشان می‌دهد، مشارکت در ورزش و فعالیت‌های بدنی باعث بهبود آمادگی جسمانی مرتبط با سلامتی، بهبود سلامتی استخوان‌ها، کاهش چربی بدن و کاهش نشانه‌های افسردگی می‌شود (۲۳). هدف پژوهش حاضر شناسایی مؤلفه‌های مؤثر بر مشارکت معلولان جسمی‌حرکتی در فعالیت‌های ورزشی بود. باتوجه به تجزیه‌وتحلیل‌های انجام‌شده برای به‌دست‌آوردن مؤلفه‌های مهم‌تر پژوهش، محقق به کدهای زیادی دست یافت و بعد از پالایش و ادغام، کدهای اصلی شناسایی شد. نتایج تحقیق جئونگ و همکاران نشان دادند، در حال حاضر تنها ۳درصد از افراد دچار معلولیت جسمانی، در ورزش معلولان جذب می‌شوند. باوجود این آمار بسیار کم، حدود ۵۰درصد از افراد دچار معلولیت جسمانی، بیان کردند که علاقه دارند فرصت ورزش سازگار با خود را به‌دست آورند (۲۴)؛ بنابراین، بسیار مهم است این شکاف عمده در بحث ورزش معلولان پیگیری شود که چگونه می‌توان جذب و مشارکت افراد مذکور را در ورزش ارتقا داد.

ویکر و بروئر با بررسی نقش و جایگاه باشگاه‌ها و اماکن ورزشی در مشارکت معلولان در ورزش نشان دادند، اغلب باشگاه‌هایی که به ورزش معلولان می‌پردازند، به‌طور ویژه برای این هدف طراحی نشده‌اند و این عاملی است که مانع از جذب افراد دارای معلولیت در ورزش می‌شود (۱۳). به‌عقیدهٔ دیواین، نه‌تنها دسترسی و فراگیری تأسیسات و تجهیزات ورزشی مهم است، بلکه افراد معلول باید بتوانند از این تأسیسات استفاده کنند و در عمل استفادهٔ بهینه و مطلوب را از این تجهیزات و تأسیسات زیرساختی داشته باشند. به عبارت دیگر، انجام فعالیت‌های جسمانی هنگام اوقات فراغت زمانی توسعه و افزایش پیدا می‌کند که تأسیسات و تجهیزات ورزشی دردسترس باشد و نیز معلولان بتوانند آن‌ها را برای انجام ورزش و فعالیت جسمانی به‌کار گیرند (۲۵). یازیسیگلو و همکاران در بررسی افراد دارای معلولیتی که در برنامهٔ فعالیت بدنی و ورزش مشارکت کردند، دریافتند این دسته از افراد با معلولیت درمقایسه با همتایان غیرفعال، دارای کیفیت زندگی و رضایتمندی بیشتری هستند و درصد زیادی از اعتمادبه‌نفس را درقبال امور زندگی شخصی دارند. به‌علاوه، مطالعهٔ افراد دارای معلولیت‌های جسمانی مشخص کرد، مشکلاتی در سطح حمل‌ونقل، دسترسی به اطلاعات، کیفیت نظارت و سرپرستی و سازگاری تأسیسات ورزشی، از موانع مهم‌تر است. همچنین آن‌ها دریافتند، حمایت خانواده عامل مهمی در جذب و مشارکت افراد دارای معلولیت در ورزش و رضایت آن‌ها از زندگی است. این پژوهش‌ها تأیید می‌کند، حمایت خانواده یکی از ارکان مهم گرایش افراد دارای معلولیت به مشارکت در ورزش و انجام فعالیت‌های مرتبط با تندرستی است. براساس پیشنهاد پژوهشگران، برای بهبود جذب افراد به برنامه‌های ورزشی، باید بر جنبه‌های مثبت ورزش نظیر سرگرمی، سلامتی و تماس اجتماعی تأکید شود. نتایج مشارکت ورزشی افراد سالم و بدون معلولیت نشان داد، نبود زمان کافی، نبود انگیزش و مشکل دسترسی به تأسیسات ورزشی، از موانع مهم‌تر جذب افراد معلول جسمی‌حرکتی است (۲۶).

یکی از مؤلفه‌های استخراجی نقش رسانه و تبلیغات گسترده در جذب افراد معلول جسمی‌حرکتی بود. نقش رسانه‌ها و صنایع ارتباطی در جلب توجه جهانی به ورزش و عدالت اجتماعی، برهم‌زدن ادراکات سنتی و پرورش شیوه‌های ارتباطی معنادار جدید حیاتی است. در حال حاضر، ورزش معلولان در رسانه‌های کشور حضور کم‌رنگی دارد و به‌نوعی نادیده گرفته شده است. در میان برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی سهم ورزش معلولان بسیار ناچیز است. صفحات ورزشی بیشتر نشریات ورزشی عمدتاً با خبرها، گزارش‌ها و مصاحبه‌های مرتبط با ورزش افراد سالم که در رویدادهای بزرگ و کوچک شرکت می‌کنند، انباشته شده و خبرهای مرتبط با ورزش معلولان درصد کمی را به خود اختصاص داده است. ازجمله فعالیت‌هایی که رسانه و مطبوعات می‌توانند در زمینهٔ مشارکت بیشتر معلولان در ورزش داشته باشند اطلاع‌رسانی با استفاده از تولید محتوای مناسب، پخش تلویزیونی گستردهٔ رویدادهای ورزشی معلولان، توجه رسانه‌های چاپی و افزایش آگاهی مردم ازطریق رسانه‌های جمعی است. مک‌فرسون و همکاران در پژوهش خود بیان داشتند، تصاویر استفاده‌شده در رسانه‌ها می‌تواند کلیشه‌های رایج ناتوانی را آموزش دهد، آگاه کند و به چالش بکشد. تغییر پارادایم در بازنمایی معلولیت نیازمند توجه ویژه در زمینهٔ ارتباطات ورزشی پاراالمپیک است (۲۷). از سال ۱۹۶۴، بازی‌های پاراالمپیک به سناریویی منحصربه‌فرد برای حمایت از ورزشکاران دارای معلولیت تبدیل شده و به‌عبارتی تنها نقطهٔ نمایش ورزش معلولان است (۲۸). همچنین به ابزاری معنادار برای مشارکت شهروندان معلول و شمول اجتماعی و پایداری اجتماعی تبدیل شده است (۲۹)؛

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-06-23]

بااین‌حال، دیده‌شدن دستاوردهای ورزشکاران پاراالمپیک هنوز قابل مقایسه با پوشش و توجه به ورزشکاران بدون معلولیت نیست. مطابق با نتایج تحقیق ریز و همکاران، با برجسته‌کردن و نمایش مطلوب پوشش رسانه‌ای غالب ورزشکاران ملی، برجستگی مطلق پاراالمپیک‌های اسپانیایی و دستاوردهای آن‌ها در شیوه‌های مختلف ورزشی در داستان‌های پخش‌شده توسط برنامه‌های خبری روزانه، مشخص شد (۳۰). این روایت رسانه‌ای با مقولهٔ پیشنهادی دی‌پاو، یعنی (عدم) رؤیت ناتوانی، مطابقت داشت که عملکرد ورزشی را به‌عنوان شرایط اصلی ورزشکار برجسته می‌کند و معلولیت را تفاوتی جزئی در نظر می‌گیرد (۳۱). یافته‌های تحقیق ریچاردسون و همکاران دربارهٔ پوشش بازی‌های پاراالمپیک این قاب را تأیید کرد (۱۲). اطلاع‌رسانی توسط رسانه‌ها باید در محدودهٔ جغرافیایی کشور باشد و در ساعات پربیننده و وجود مخاطبان زیاد و با حجم برنامهٔ متناسب با جمعیت معلول صورت پذیرد و بازخورد آن بررسی شود؛ همچنین با رفع اشکالات موجود برای تهیهٔ برنامه‌های کامل و مدون، با هدف جذب این قشر به امر ورزش و درنهایت سلامت و درنظرگرفتن تندرستی افراد جامعه باشد. باتوجه به نتایج پژوهش ویلهیت و شانک، دردسترس‌بودن برنامه‌های ورزشی تفریحی‌رقابتی برای افراد معلول می‌تواند عامل بسیار قوی در پیگیری و مشارکت ورزشی باشد و تعامل مثبتی که از مشارکت در ورزش به‌وجود می‌آید، ارتباط متقابل بین افراد معلول و غیرمعلول را گسترش می‌دهد؛ همچنین بین افراد دارای معلولیت تعامل بیشتری ایجاد می‌کند. درنهایت، این امر باعث خواهد شد بین استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و شرکت در فعالیت‌های ورزشی تفریحی تعادلی منطقی به‌وجود آید (۳۲).

تالیافرو و هاموند در پژوهش خود بیان کردند، دشواری در دسترسی به اطلاعات و ضعف اطلاع‌رسانی، از موانع مهم پیش روی افراد دارای معلولیت برای انجام فعالیت بدنی است؛ باوجود این، در پژوهش‌های دیگر به مانع رسانه‌ای به‌عنوان یکی از موانع مهم پرداخته نشده یا کمتر توجه شده است. امروزه با گسترش رسانه‌های دیداری و شنیداری و نیز رسانه‌های نوین چون وبلاگ‌ها، وب‌سایت‌ها و خبرگزاری‌ها انتظار می‌رود که به ورزش افراد دارای معلولیت توجه بیشتری شود و اخبار و اطلاعات مربوط به ورزش این قشر خاص در سطح جامعه بیشتر بازتاب یابد. متأسفانه، بیشتر اخبار و اطلاعات ورزشی در زمینهٔ ورزش افراد سالم و به‌خصوص در ارتباط با رویدادهای بزرگ جهانی و المپیک است و به افراد دارای معلولیت کمتر پرداخته می‌شود؛ بنابراین، به‌نظر می‌رسد رسانه‌ها و به‌ویژه رسانه‌های ورزشی باید در راستای عمل به رسالت و مسئولیت‌های اجتماعی خود، این قشر مهم از جامعه را در درجهٔ اولویت بیشتری در نظر گیرند. همچنین تشویق و حمایت مسئولان و نقد و بررسی عملکرد نهادهای ورزشی در رسانه‌های جمعی، این باور را که هنوز جامعهٔ معلولان و جانبازان اهمیت دارد، مدنظر قرار می‌دهد؛ درحالی‌که این امر از دیدگاه افراد درگیر در این حوزه رد شده و به‌نوعی تناقض را برای افراد درگیر در این زمینه به‌وجود آورده است (۳۳). در همین راستا تأثیرات ناشی‌از برگزاری بازی‌های پاراالمپیک لندن در ذهن و ادراک نوجوانان معلول در سه جنبه بود که عبارت است از: ۱. ورزشکاران معلول به‌عنوان الگوهای مناسبی در ذهن آن‌ها نقش بسته‌اند؛ ۲. برداشت و ادراک آن‌ها از معلول‌بودن خود تغییر کرده است؛ ۳. بازی‌ها نقش انگیزشی در گرایش این نوجوانان به ورزش دارد و موجب می‌شود تا اعتمادبه‌نفس آنان برای مشارکت در ورزش افزایش پیدا کند (۳۴). با تغییر نگرش افراد جامعه با استفاده از روش‌هایی مانند افزایش آگاهی دیگران از نیازهای معلولان در ورزش، آگاهی خانواده و آموزش و پرورش و سایر مراکز آموزشی، احترام به حقوق افراد دارای معلولیت، ایجاد حس مسئولیت‌پذیری درقبال معلولان، ایجاد باور اثرگذاری ورزش در جامعهٔ هدف و تغییر دیدگاه جامعه به معلولیت افراد، می‌توان مسئولیت اجتماعی درقبال نگرش جامعه را به معلولان بهبود بخشید.

موانعی که افراد دارای معلولیت جسمی‌حرکتی در جامعهٔ ورزشکاران ایران با آن روبه‌رو هستند، شامل بسیاری از حوزه‌های اجتماعی ازجمله: زندگی خانوادگی، حمایت عاطفی و همه‌جانبه، مشارکت اجتماعی، مدرسه، کار و ورزش می‌شود؛ حتی اگر حق آن‌ها برای زندگی در جامعه برمبنایی مشابه دیگران در کنوانسیون سازمان ملل متحد دربارهٔ حقوق افراد دارای معلولیت تصریح شده باشد، آن‌ها با تبعیض و نوعی نابرابری در همهٔ حالات مواجه هستند و فرصت‌های یکسانی برای مشارکت کامل در جامعه به آن‌ها داده نمی‌شود (۲). همچنین نبود حمایت خانواده، دوستان و آشنایان و نگرش‌های منفی سطح جامعه، از مؤلفه‌های منفی اثرگذار در این حوزه است. به‌اعتقاد دیواین جنبه‌های اجتماعی یکی از عوامل مهم مشارکت افراد معلول در فعالیت‌های جسمانی است و به تعاملات اجتماعی با دوستان، معلمان، کارکنان و سایر شرکت‌کنندگان مربوط می‌شود. سازمان‌های ورزشی باید به این نکته متعهد باشند که به کارکنان و افراد مسئول در این حوزه آموزش و راهنمایی مطلوب ارائه دهند تا روش‌ها، تکنیک‌ها و جنبه‌های اجتماعی سازگار برای مشارکت را فراهم کنند (۲۵). همچنین دارسی و همکاران که پژوهشی با موضوعیت تأثیر معلولیت و نیازهای حمایتی بر محدودیت‌های مشارکت در ورزش را انجام دادند، مشخص کردند، نوع ناتوانی و سطح نیازهای حمایتی، تغییرات اساسی در محدودیت‌های مشارکت را ایجاد می‌کند یا به عبارت دیگر، سطح ناتوانی، عامل تعیین‌کنندهٔ مهم‌تری در مشارکت افراد معلول در ورزش است (۳۵).

مدیران سازمان جانبازان و معلولان برای پیاده‌سازی اهداف مطلوب و درجهت پیشرفت ورزش معلولان جسمی‌حرکتی نیازمند برنامه‌ریزی مدون هستند. ازطرفی درجهٔ اولویت ورزش معلولان برای سایر سازمان‌ها (مانند بهزیستی، آموزش‌وپرورش، وزارت ورزش و جوانان، شهرداری) از جنبه‌های مهمی بوده که از آن غفلت شده است. مدیران می‌توانند با توسعهٔ ورزش‌های بومی و محلی، زمینهٔ جذب معلولان را در ورزش فراهم کنند. در همین راستا یکی از عوامل تأثیرگذار، برنامه‌ریزی مدون سازمان و نهادها است. برنامه‌ریزی راهبردی فرایندی درجهت تجهیز منابع سازمان و وحدت‌بخشیدن به تلاش‌های آن برای نیل به رسالت و اهداف بلندمدت، باتوجه به امکانات و محدودیت‌های درونی و بیرونی سازمان است. سازمان‌ها از این طریق می‌توانند بهتر کار کنند و به محیط خود واکنش‌های مناسب‌تری نشان دهند. دربارهٔ ورزش معلولان برنامه‌هایی راهبردی یا بخشی از آن گزارش شده است؛

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-06-23]

برای نمونه، در برنامهٔ راهبردی کمیتهٔ بین‌المللی پاراالمپیک سال‌های ۲۰۱۵تا۲۰۱۸ موضوعاتی همچون توانمندساختن ورزشکاران برای رسیدن به جهانی متعالی و الهام‌بخش، تحکیم بازی‌های پاراالمپیک به‌عنوان رویداد برتر ورزشی، پرورش و تعالی ورزش با رویکرد اجتماعی و جهانی ازطریق بازی‌های پاراالمپیک، توانمندسازی ورزشکاران و حمایت از توسعهٔ ورزش، افزایش و بهبود فرصت‌های برابر برای ورزشکاران به‌منظور ارتقای سطح پاراالمپیک و افزایش میزان دسترسی به ورزش در تمام سطوح به سطح نخبگان وجود دارد. راهبردهای اهداف سازمان جانبازان و معلولان کشور در قالب موضوعاتی مانند جوان‌گرایی و راه‌اندازی و فعال‌کردن رشته‌های مختلف ورزشی باتوجه خاص به رشته‌های دارای اولویت، توجه ویژه به امر آموزش و پژوهش و علمی‌کردن ورزش بوده است. دانش مربی از مؤلفه‌های به‌دست‌آمده در تحقیق حاضر بود که نشان داد، یکی از عوامل مهم در جذب افراد معلول جسمی و حرکتی است و در دنیای امروز که از لحاظ علم تمرین و مسائل فنی پیشرفت‌های زیادی داشته است، دانش مربی به‌منزلهٔ مؤلفه‌ای تأثیرگذار شناخته می‌شود. این یافته با نتایج پژوهش آرمندنیا و همکاران در زمینهٔ میزان دانش فنی و نظری مربیان همخوان است (۳۴). شکاف در هر زمینه‌ای از عملکرد تا عوامل زمینه‌ای فرد ـ محیط می‌تواند منجربه کاهش مشارکت شود. در مقطعی از زندگی، تعداد نسبتاً کمی از افراد دارای معلولیت به‌طور منظم در ورزش شرکت می‌کنند. این امر نشان می‌دهد، نابرابری در فرصت پیگیری یا دسترسی به ورزش وجود دارد که مطالعات مشخص می‌کند به‌دلیل طیفی از عوامل فردی و اجتماعی و محیطی است؛ درنتیجه باید باتوجه به انطباق فعالیت بدنی برای افراد معلول، مناسب‌سازی و یکسان‌سازی فعالیت بدنی برای همهٔ افراد در نظر گرفته شود؛ زیرا تنوع دلایل افراد برای انجام ورزش، پیشینه‌های متفاوت و منحصربه‌فرد بودن آن‌ها همگی این را می‌طلبد و نوعی نیاز همهٔ جوامع باتوجه به پیشرفت‌های چشمگیر عصر حاضر است. چنین رویکردی منجر می‌شود افراد بیشتری از افراد با معلولیت‌های جسمی‌حرکتی در طول زندگی خود به ورزش بپردازند که به نفع همه خواهد بود؛ چه در سطح فردی و چه در سطح اجتماعی و باتوجه به درصد جمعیتی این افراد، از لحاظ تقویت ویژگی‌های شخصیتی می‌تواند بسیار مهم و درخورتوجه باشد. توصیه‌های گسترده برای جذب در ورزش معلولان جسمی‌حرکتی یا فعال‌ترشدن از نظر بدنی بدون داشتن چارچوبی سیستماتیک و بدون برنامه‌ریزی مدون برای شناسایی حوزه‌های مشکل کلیدی، احتمالاً با شکست مواجه می‌شود. درک اختلال‌ها، محدودیت(های) فعالیت و محدودیت‌های مشارکت، در چارچوب عوامل فرد ـ محیط، اولین گام به‌سوی توسعهٔ برنامه‌های دقیق‌تر و مناسب‌تر است که احتمال موفقیت بیشتری خواهد داشت. باتوجه به مطالب مطرح‌شده و یافته‌های حاصل پیشنهاد می‌شود تحقیقی در حوزهٔ نقش شبکه‌های اجتماعی و رسانه‌های نوین در جذب و توسعهٔ ورزش معلولان جسمی‌حرکتی انجام شود و ارائهٔ مدل ساختاری در این زمینه می‌تواند به‌عنوان مدلی بومی که از یافته‌های کیفی به‌دست آمده است، در توسعهٔ ورزش معلولان جسمی‌حرکتی مؤثر باشد. همچنین باتوجه به یافته‌ها پیشنهاد می‌شود تأثیر حمایت‌های عاطفی و اجتماعی و فرهنگی در جذب و مشارکت معلولان جسمی‌حرکتی، بررسی شود.

۵ نتیجه‌گیری

باتوجه به نتایج حاصل از پژوهش می‌توان نتیجه‌گیری کرد، عوامل متعددی ازجمله عوامل اجتماعی، زیربنای فرهنگی، اقتصادی و نبودن تجهیزات و امکانات ورزشی، برای مشارکت معلولان در فعالیت‌های ورزشی نقش بسیاری دارد؛ به‌طوری‌که نگرش افراد به معلولیت در جامعه موجب کم‌اشتیاق‌شدن و مشارکت‌نکردن این اشخاص در فعالیت‌های ورزشی شده است. وجود مشکلات اقتصادی فراوان، حمایت‌نکردن سازمان‌های ورزشی از ورزش افراد دارای معلولیت و ناتوانی آن‌ها در خرید تجهیزات ورزشی و فراهم‌کردن امکانات بر دامنهٔ این مشکلات می‌افزاید. مشارکت‌نکردن در فعالیت‌های ورزشی به‌علت موانع موجود می‌تواند سلامت روانی و اجتماعی آنان را تاحد زیادی تحت‌الشعاع خود قرار دهد که این امر موجب تحمیل هزینه‌های کلان درمانی بر جامعه می‌شود.

۶ تشکر و قدردانی

محققان از تمام شرکت‌کنندگان در این پژوهش به‌دلیل همکاری با گروه تحقیق که اجرای پژوهش حاضر را امکان‌پذیر کردند، نهایت قدردانی و سپاس را دارند.

۷ بیانیه‌ها

تأییدیهٔ اخلاقی و رضایت‌نامه از شرکت‌کنندگان

مطالعهٔ حاضر برگرفته از پایان‌نامهٔ دکتری خانم لیلا فرهادی به راهنمایی آقای دکتر سعید صادقی بروجردی و مشاورهٔ آقای دکتر سعید قایینی است. در اجرای پژوهش ملاحظات اخلاقی ازجمله رضایت مشارکت‌کنندگان و محرمانه‌بودن اطلاعات آنان در نظر گرفته شد؛ همچنین جامعهٔ آماری شرکت‌کننده در پژوهش قبل از انجام مصاحبه در ارتباط با موضوع و کلیات طرح پژوهشی توجیه شد؛ به‌علاوه تمام مصاحبه‌های استفاده‌شده در هنگام جمع‌آوری داده‌ها از جامعهٔ آماری بدون نام و مشخصات فردی آن‌ها بود.

رضایت برای انتشار

ازآنجاکه جمع‌آوری داده‌ها از جامعهٔ آماری بدون نام و مشخصات فردی آن‌ها بود، این امر غیرقابل اجرا است.

دردسترس‌بودن داده‌ها و مواد

تمامی داده‌ها و اطلاعات آماری این مقاله حاصل از تجزیه‌وتحلیل آماری در قالب فایل ورد و فایل‌های مربوط دردسترس است.

تزاحم منافع

نویسندگان اعلام می‌کنند که هیچ‌گونه تضاد منافعی ندارند.

منابع مالی

پژوهش حاصل طرح پژوهشی مستقلی بوده که بدون حمایت سازمان یا نهادی انجام شده است.

مشارکت نویسندگان

نویسندهٔ اول، اجرای پژوهش، جمع‌آوری داده‌ها، مصاحبه، تجزیه‌وتحلیل داده‌ها و جمع‌بندی را بر عهده داشت. نویسندهٔ دوم به‌عنوان استاد راهنما، راهنمایی در زمینهٔ انجام پژوهش و راهنمایی در

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-06-23]

ارتباط با روش‌های تجزیه‌وتحلیل داده‌ها و دسته‌بندی آن‌ها را انجام داد. نویسندهٔ سوم به‌عنوان استاد مشاور، در تدوین و نگارش و جمع‌بندی مقاله کمک کرد.

References

1. Wickman K, Torege L. Opportunity structures in sports for people with disabilities in Sweden. Umeå University. 2021;15:17.
2. Bull FC, Al-Ansari SS, Biddle S, Borodulin K, Buman MP, Cardon G, et al. World Health Organization 2020 guidelines on physical activity and sedentary behaviour. Br J Sports Med. 2020;54(24):1451–62. http://dx.doi.org/10.1136/bjsports-2020-102955
3. Shields N, Synnot AJ, Barr M. Perceived barriers and facilitators to physical activity for children with disability: a systematic review. Br J Sports Med. 2012;46(14):989–97. https://doi.org/10.1136/bjsports-2011-090236
4. Kissow AM. Participation in physical activity and the everyday life of people with physical disabilities: a review of the literature. Scand J Disabil Res. 2015;17(2):144–66. http://doi.org/10.1080/15017419.2013.78736
5. Ramazani Ghavamabadi M. The protection of disable people in the international law. Social Welfare Quarterly. 2011;11(41):307–442. (Persian] http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-721-en.html
6. Barati AA, Rajabi R, Shahrbanian S, Sedighi M. Investigation of the effect of sensorimotor exercises on proprioceptive perceptions among children with spastic hemiplegic cerebral palsy. J Hand Ther. 2020;33(3):411–7. https://doi.org/10.1016/j.jht.2019.12.003
7. Golshan A, M. Zargham Hajebi M, Sobhi-Gharamaleki N. The effect of transactional analysis training on intimacy attitude, self-esteem and depression in physically disabled women. Quarterly Journal of Health Psychology. 2021;9(4):25–44. [Persian] https://hpj.journals.pnu.ac.ir/article_7338.html?lang=en
8. Limoochi S, Moshref Javadi B, Safania AM, Mohamadi F. Identification of effective factors on the participation of the people with disabilities in sport activities. Contemporary Studies on Sport Management. 2020;9(18):77–90. [Persian] https://smms.basu.ac.ir/article_3334.html?lang=en
9. DePauw KP, Gavron SJ. Disability sport. Second edition. Canada: Human Kinetics; 2005.
10. Szanton SL, Leff B, Wolff JL, Roberts L, Gitlin LN. Home-based care program reduces disability and promotes aging in place. Health Aff. 2016;35(9):1558–63. https://doi.org/10.1377/hlthaff.2016.0140
11. Albrecht J, Elmose-Østerlund K, Klenk C, Nagel S. Sports clubs as a medium for integrating people with disabilities. European Journal for Sport and Society. 2019;16(2):88–110. https://doi.org/10.1080/16138171.2019.1607468
12. Richardson EV, Smith B, Papathomas A. Disability and the gym: experiences, barriers and facilitators of gym use for individuals with physical disabilities. Disabil Rehabil. 2017;39(19):1950–7. https://doi.org/10.1080/09638288.2016.1213893
13. Wicker P, Breuer C. Exploring the organizational capacity and organizational problems of disability sport clubs in Germany using matched pairs analysis. Sport Management Review. 2014;17(1):23–34. https://doi.org/10.1016/j.smr.2013.03.005
14. Declerck L, Stoquart G, Lejeune T, Vanderthommen M, Kaux JF. Barriers to development and expansion of adaptive physical activity and sports for individuals with a physical disability in sports clubs and centres. Science & Sports. 2021;36(3):202–9. https://doi.org/10.1016/j.scispo.2020.12.002
15. Rimmer JH, Marques AC. Physical activity for people with disabilities. The Lancet. 2012;380(9838):193–5. https://doi.org/10.1016/S0140-6736(12)61028-9
16. Misener L, Darcy S. Managing disability sport: From athletes with disabilities to inclusive organisational perspectives. Sport Management Review. 2014;17(1):1–7. https://doi.org/10.1016/j.smr.2013.12.003
17. Block ME, Taliaferro A, Moran T. Physical activity and youth with disabilities: barriers and supports. Prevention Researcher. 2013;20(2):18–21.
18. Perkins K, Columna L, Lieberman L, Bailey J. Parents' perceptions of physical activity for their children with visual impairments. Journal of Visual Impairment & Blindness. 2013;107(2):131–42. https://doi.org/10.1177/0145482X1310700206
19. Bazargan Harandi A. Moghaddame'i bar ravesh haye tahghigh keyfi va amikhte: rouykard haye motadavel dar olume raftari [An introduction to qualitative and mixed research methods: common approaches in behavioral sciences]. Tehran: Didar Publishing; 2008. [Persian]
20. Pitney W, Parker J. Qualitative research in physical activity and the health professions. Canada: Human Kinetics; 2009.
21. Stommel M, Wills C. Clinical research: concepts and principles for advanced practice nurses. Lippincott Williams & Wilkins; 2004.

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-06-23]

22. Sparkes AC, Smith B. Judging the quality of qualitative inquiry: criteriology and relativism in action. Psychol Sport Exerc. 2009;10(5):491–7. https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2009.02.006
23. Stanish H, Curtin C, Must A, Phillips S, Maslin M, Bandini L. Enjoyment, barriers, and beliefs about physical activity in adolescents with and without autism spectrum disorder. Adapt Phys Active Q. 2015;32(4):302–17. https://doi.org/10.1123/apaq.2015-0038
24. Jeong M, Kim SY, Lee E. Parents' beliefs and intentions toward supporting physical activity participation for their children with disabilities. Adapt Phys Active Q. 2015;32(2):93–105. https://doi.org/10.1123/apaq.2013-0106
25. Devine MA. Leisure-time physical activity: experiences of college students with disabilities. Adapt Phys Active Q. 2016;33(2):176–94. https://doi.org/10.1123/APAQ.2014-0241
26. Yazicioglu K, Yavuz F, Goktepe AS, Tan AK. Influence of adapted sports on quality of life and life satisfaction in sport participants and non-sport participants with physical disabilities. Disabil Health J. 2012;5(4):249–53. https://doi.org/10.1016/j.dhjo.2012.05.003
27. McPherson G, O'Donnell H, McGillivray D, Misener L. Elite athletes or superstars? media representation of para-athletes at the Glasgow 2014 Commonwealth Games. Disability & Society. 2016;31(5):659–75. https://doi.org/10.1080/09687599.2016.1197823
28. Pullen E, Jackson D, Silk M, Scullion R. Re-presenting the Paralympics: (contested) philosophies, production practices and the hypervisibility of disability. Media, Culture & Society. 2019;41(4):465–81. https://doi.org/10.1177/0163443718799399
29. Kolotouchkina O. Engaging citizens in sports mega-events: the participatory strategic approach of Tokyo 2020 Olympic. Communication & Society. 2018;31(4):45–58. http://dx.doi.org/10.15581/003.31.4.45-58
30. Rees L, Robinson P, Shields N. Media portrayal of elite athletes with disability – a systematic review. Disabil Rehabil. 2019;41(4):374–81. https://doi.org/10.1080/09638288.2017.1397775
31. DePauw KP. The (1n)visibility of disability: cultural contexts and "sporting bodies." Quest. 1997;49(4):416–30.. https://doi.org/10.1080/00336297.1997.10484258
32. Wilhite B, Shank J. In praise of sport: Promoting sport participation as a mechanism of health among persons with a disability. Disabil Health J. 2009;2(3):116–27. https://doi.org/10.1016/j.dhjo.2009.01.002
33. Taliaferro AR, Hammond L. "I don't have time": barriers and facilitators to physical activity for adults with intellectual disabilities. Adapt Phys Activ Q. 2016;33(2):113–33. https://doi.org/10.1123/APAQ.2015-0050
34. Armandnia M, Akbari Yazdi H, Elahi A. Strategic planning for Iranian veterans and disabled championship sports using combined SWOT and AHP analysis. World J Environ Biosci. 2017;6(SI):56–77.
35. Darcy S, Lock D, Taylor T. Enabling inclusive sport participation: effects of disability and support needs on constraints to sport participation. Leisure Sciences. 2017;39(1):20–41. http://dx.doi.org/10.1080/01490400.2016.1151842

[Downloaded from jdisabilstud.org on 2026-06-23]